

30960 / 1.

Бібліотека [REDACTED]

○○ Ч. 1. ○○

Оповідання

ОСИПА ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
з малюнками ОЛЕНИ КУЛЬЧИЦЬКОЇ.

1. ЛЮБА — ЗГУБА.
2. ХТО ВІНЕН?
3. НІКС.

Народня фразка, переповіджена
О. Ю. ФЕДЬКОВИЧЕМ.

ПЕРЕМИШЛЬ 1920.

Накладом Редакції [REDACTED]
в Перемишлі.

Біографія ~~Григорія Івановича~~

№ 1. 1. 00

О ПОВІДАННЯ

ОСНІА ЮРІА ФЕДЬКОВНА

з малюванням ОВЕНІ НАВРАЩАННО

1. ЛЮБА — ЗЛ'ВА

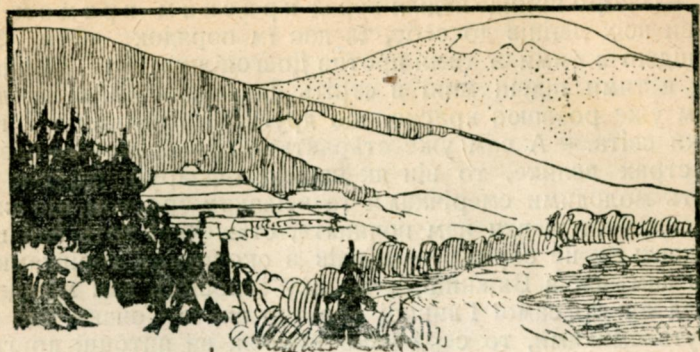
2. ХТО ВНЕЧЕ?

3. НІКІ. Надання правах непероріжкна
Д. Ю. ФЕДЬКОВНАЕМ

ПРЕДМІТНИК 102

Нагороду Федорів ~~Григорія Івановича~~
в Печерницях

2007
2012

Люба — згуба.

~~30960~~

Повість.

Нічо так чоловікові віку вже не укоротає, як та люба. Хто не вірить, най лиш слухає, що розказуватиму. —

У нашім селі, знаєте, чинять два храми в рік, один на зимні Николи, а другий на весні.

Зимні Николи, як здорові знаєте, припадають серед пили-півки, скрипку не можна навіть зачепити, а за танець і не говорім таки нічо; бо якби панотець узнали, то би й до церкви не пустили, не то що.

А парубкам та дівкам що за храм без музики? — але на що вам казати, коли самі здорові знаєте. От тому-ж тото сидять собі наші легіні та дівки на зимні Николи красенько дома, та дозирають хати, а стариня сама собі здоровенька храмує; як же за то дасть Бог дочекати весних Николів, то вже стариня сидить дома, а молодіж пускають у храм.

От томуж тото назвали у нас зимний храм честний а весняний красний. Та й не дурно його так і прозвали, — хто хоче видіти охоту та красу, то най лиші приходить до нас у красний храм. Скучно йому чей не буде, бо цілі молоді гори тут вам зляжуть, як би їх вітер змів. — Але що вам казати, коли навіть і з лядського боку легіні приходять. А хороші тоті галицькі легіні, хороші! — лиш стань, та дивися!

Від нас знов хожують аж до шістьох сіл на храми, — ходять до Сердіїв, у Плоску, до Тораків, до Киселиців, у Дехтенець і у Довгополе, — ба декотрі ходять аж у Шипіт або тяр аж у Молдовицю. Та й ніщо уже й казати, скрізь нас так красно та честно приймають, що дай, Боже, лиш усім добрим людям так! — Ми знов за тото стараємось, аби й їх так довеличати, як вони до нас прийдуть, або ще й ліпше; бо Сторонець, знаєте, перше село на всі буковинські Гуцули, та ми не хотілиб сорому набрати ся, а ми парубки вже й тільки ні.

ЛВІВСЬКА БІБЛІОТЕКА
АН УРСР
№ И 50032

Тому того мій брат, бувало, — він був старшим парубком у селі, — скоро прийде неділя перед красним храмом, скличе з церкви всіх легнів до себе, та дає їм порядок: — ти, Федоре, каже, підеш з тими а тими против Довгопілців; а ти, Андрію, знов з тими а тими підеш міні в стріть Дехтенецьким, і так далі, — так вам уже розпаює красно, що другий і з письма так не удав би, поки світа. — А сам уже старається про базарь, — базариско в нас страх велике, то він як накаже підпарубочні, так його й обтичуть молодими смерічками та всіляким бростом, що аж любо дивитись, а стежечки вам починять, стежечки! хоть най царівна проходиться, не сором. — Жидів з оковитими горівками позапвідає вам аж з Вижниці, а музику заповість вам місяцем уже на перед аж зо самої Глиниці або тяр аж із Сочави, що як вам потягнуть смиками, то серденько лиш як на нитоці дригає.

От дасть Бог дїждати й храму. — Парубки вже знають свою службу; ще до опівночи повстають, повибричуються, поприбераються, як лицарі, плоски в дзьобні, колачі в бесаги, посідають собі на гарні сідлані коники, та гайда зустрічати сторонське парубоцтво, як уже там від брата розказ мали.

А брат вам убереться в кармазин, кресаню з полями на-суне на чоло, порошниці, у двоє через плечі, так і сияють; а пістоллет аж четверо засадить за ремінь, та й стане собі кінець суток, як наvertsється д' церкві, аби тут сторонських парубків ще раз, та ще краще привітати.

Коло брата стоять чотири післанці для його потреби, два знов післанці стоять кінми з сього і з того боку села, аби дати знати, як буде надходити славне парубоцтво, а два післанці стоять на цвинтарніх дверях з мальованими фляшками, аби частувати кожного парубка, котрий ступить через поріг. Така вже, бачите, у нас установа. — А ще вам скажу, що ті чотири післанці, що стоять з братом, називаються стрільці, бо вони мають таку службу, що скоро яка сторонська дівка надійде, так вони їй зараз на віват мають стріляти, вітак відводять її два аж у цвинтарь, а тут чекає вже моя старша сестра, та веде у церкву святу, де знов середуща сестра жде, аби її красно де постановити.

Кінець села, чути, стріляють; се вже йдуть парубки. Музыка там стоїть з одним післанцем, а друга з другим, — бо ми, бувало, усігди по дві музиці кличемо — зачинають відгравати на пригіст, а жид, що стоїть з двома непочатими барилками при братові, то лиш усміхається, клятий, бо знає, що так і з порожними бербеницями верне домів! —

Прийдуть парубки. — Брат їм клониться, витає мальованими порційками, та й провадить у Божий дім. Тут аж чи не сім попів а восьмий диякон соборну службу правлять, Господи! а дяків таки й не рахуй, такого понасходилося, та як вам разом усіма заспівають, то аж якось страх слухати.

Церква в нас красна дуже, та убрана: образи святі всі під золотом та під сріблом, лиш за тільки хиба, що тісно, таки так тісно, що в храму лиш стариня та дівчата входяться в середину, а парубки хиба що світло постановлять та служби віддадуть, вітак мусять виходити на двір, та чекати водосвятія, але легіні, коби здорові, не конче й журяться про се, — деб вже мав правду дівати! — вони зроблять вам дорогу від церкви аж на гостинець, та чатують, як яка дівка приходить. — Господи! то-ж то вже її обзирають з усіх боків! — от так лиш енерал на муйштрунку обзирає. —

Приїхали парубки перед церкву. Зараз скочили підпарубочі, що вже на поготові так і стояли, та повідберали парубкам коні; бо у нас, знаєте, така вже поведінка, що в яку небудь оруду, най буде храм, най буде старощиня, най буде весілля, а най буде таки і простий танець, так мусять підпарубочі ватажним парубкам коней пазити. Як би який флекєв сього не пантрував, то й не приймили-б його парубки ніколи в парубки. Чи скажете може, що се діло не добре? — Ой ні, се таки так має бути!

Віддавши парубки коні та скінчивши діло в церкві, стали собі по цвинтарі прохожатись, а цвинтарь у нас великий! — витаються одні з одними, пізнаються, сміються, жартують, розказують одні другим, як там в них діється, що там чувати, хто до кого залишив ходити, хто посватався, хто побрав — от звичайно, як бурлакам заряд; чим би й журилися, а чоловік, кажуть, мусить

чимось журитися на сім світі — от так і наші парубки. А й я журився, страх! — одно: що вус той дідьчий не хотів рости, а друге: Корочукова Аксенія казала, що прийде на храм, та й не прийшла. — І брат мій не був конче при волі, — знати, що також очікував когось, та нема; аж тут, дивлюся — їдуть сутками два парубки, один рижим, а другий карим, а самі поубирані, що краще й не може бути в світі, — пави та й тільки.

— Бадіко, — кажу я, та й справляю на гостинець, — адить! — „Гей!“ крикнув мій брат, та аж стрепенувся: „де-ж, варе, так прибарилися?“ — а сам кинув ся до свого коня, що з другими кіньми парубоцькими стояв у пастівниці, сідланий, готовий. Другі парубки тож само собі до коней, але вони ще й не посідали, а брат уже летить у заводи тих двох гостей зустрічати. —

Позлізали з коней, як соколи, поцілувалися, коли не більше, як десять раз, пообзиралися, сплакнули трохи, — якби мій фудульний брат знав, що я вам отсе оповідаю, то, бігме, ще-б в лице міні дав, — а віддавши колачі, — ведуться поза шію до церкви, а тим часом попритітали й другі легіні, що з братом у ватазі були, і поклонилися гостям, віддавши колачі, — але доки що куди, доки підпарубочі знов коні повідберали, минуло вже й водосвятів, а люде зачали помалу з церкви виходити.

Парубки зараз і цуп! зробили дорогу, куда будуть дівки йти, а самі так і тішаються, що собі з ними поморгають, — що тото, бачите, парубоцький накоренок може! —

Брат посадився з тим парубком, що його так щиро дожидав, коло самих дверей: аби вже вам ні однісінку не перепустити, але обіздрівши її з усіх боків і з переду і з заду — Боже, мене прости, — а Ілаш (так звався братів товариш) уже такий рад! — а я вже таки аж не можу устояти, так мене, бачите, кортить на дівочі жарти надивитись. —

Вийшла одна, не ступає вам з дрібна, ні! хтось гадав би, що незнати-що; вийшла друга: так вам і надюндюжилася, ніби хтось такого діла уже не видів; вийшла третя: упхала лице в рукав, ніби вона соромиться, а тут так нищечком і дивиться на нас! — вийшла четверта: та вам на парубків моргає, аж таки проситься, — що тут мати з боку її товкмачить, щоби сором у лиці мала, — але деж там! За нею вийшла пята: як зарегочеся! — а тітка йде з заду, та як її упече палицею по спині! — парубки в сміх! — такого реготу наробили, що аж панотець петропопа мусіли з віттаря кріз віконце палцем намахувати, щоби ми тихо були, а нам і ні в тот бік. Лиш Ілаш не любив ніколи з дівок сміятися. — Скоро ми в регіт, а він до брата: „А що,“ каже, „не йдемо, Іванчику?“

Лишень що брат кинув на його, аби мовчав, аж тут виходить із церкви — дівка? ні не дівка, але хтось гадав би, що се якась царівочка до нас на храм прийшла, така собі пишна та убрана! чоботи червоні, сорочка рантухова, опинка волочкова на ній, пояси крамські, а коралів та монества на шії! — може на яких кількасот левів срібних. Але все тото фрашки, — подивіться ко ви їй лиш у лице, най і Добошева Дзвінка сховається, а більше не маю вам що й казати.

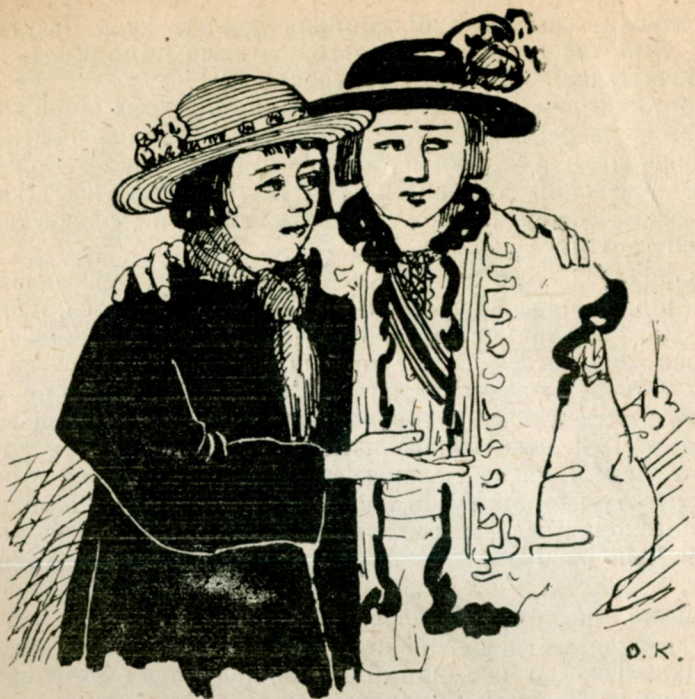
Скоро ступила через поріг, глипнула ніби трошки гей з на-нароку по парубках, а віттак чим борше обернулася до дверей, та й махнула ручкою; „ходіть бо, ходіть же“ — а рученька в її мов лелієнька. —

Ілашко аж не стямився; — „а чия се!“ питає.

„Та се моя перва сестра,“ каже брат, „се моєї яблонецької тітки дойка“.

Заки йому се брат розказував, вийшли сестри з церкви, уззяли свою Калину (так вона звалася) по-під руки і повели на базарь, а брат моргнув на парубків, та нуж з усіма й собі на базарь за дівками.

Най вони там здоровенькі розшабашовуються, а я вам тимчасом розкажу про Ілаша. — Був се старший парубок довгопільський, син старої Хороцованихи, що за її казали, що вона свої сороківці ділеткою міряє. Чи се правда, чи не правда, не знаю вам уповісти, бо вона мині своїми сороківцями не хвалилася, але тільки знаю, що по над неї не знайшлося богача на всі наші гори —, а мала вона двох синів: одного Ілаша, що ми за него говоримо, а другого Василя, що з ним прийшов. Батько їх давно помер, а кажуть, що хожував з Добошем, зрештою чи ходив, чи не ходив, а сини славні раз мав: один кращий та гарнійший від другого.

Ми з маленьку зналися, бо нені наші щось були собі таки не чужі, та й дуже обі навиділися, але ніхто вже так не любився, як мій брат з Ілашем, а я знов з Василем, — люде нам бувало дивуються. Але-ж бо й не було щирої душі понад мого Васильчика. Ні він без мене, покойний, бувало, нічо не орудує ні я без його; ми навіть і одної днини у парубки уписалися, так тото ми собі добре жили.

Ми з Василем були собі ровесники, а наші брати то само, лиш що наші брати були чи не шістьма годами старші від нас, от тому й не випадало нам межи старші парубки пхатися, — за тото стали ми собі оба май у посліди, та дивимося, як виходять дівки, — ніби тото й ми вже страх як розуміємо, що по чому, а вус ледве що гаразд і засіявся, — але де-б, як тот каже, біда ділася? — лишень, бачите, що ми гаразд розморгалися до дівчат, аж тут виходить Калина, — Господи, як мій Василь не почервоніє! — Як мене не вфатить за руку! — а відтак як не задрожить! — Аж я переполошився.

„А се що тобі, Василю, такого?“ питаю.

„Та нічо,“ каже, „тихо!“ — а сам як видивиться на неї! — таки би її очима їв.

„А що, може не красну маю сестру?“ запитав я його жартуючи.

Він мині на се ані слова, але потяг боржій на базар.

На базарі — от звичайно на базарі. — Одна музика грає по однім кінці а друга по другім, шинкарі позасідали собі у два

ряди з повними терхами та з усіляким судником: дівки поставали громадками, та свої речі правлять, хто їх там зна, що, — от звичайно дівки, а парубки поставали, та лагодяться на танець.

Танець завів Ілаш з Калиною, а парубки кожний собі по дівці, та гай за Ілашем, так і розносяться! — а топірці не літають, ні! аж за очі ловлять, так блищать в сонці, а днинку дав Бог таку ясну та веселу, що люде аж помолоділи, а дівочки вам не розпустні, ні! — навіть і ні в той бік, що мами з заду дивляться та лиш собі на носі карбують, кілько би тото донецці кулаків дома усипати, або таки ще дорогою, вертаючи з храму — а храм у нас ведеться через цілих три дні, то назберавється кулаків тих май-май! — але дівочки не журяться, — добре що матірки тут нічо не кажуть, а дома — хто там видіти ме, як та й що.

Так собі дівочки, а брат з ватажними парубками так звиваються та частують, та припліскують, та додають охоти, звичайно як гостям, та ще таким милим гостям: а Ілашко Калину таки й не пускає з рук, в одно гуля та гуля, а топірчик і не дотикаєть ся його, в одно понад головою шумить, аж старі люде дивуються, а Калина вам — справді калина; лиш що калина в гаю цвіте та не говорить, а наша Калина і цвіте і сміється

і говорить і моргається по де-коли з храму, — а храм у нас ведеться через цілих три дні — з Ілашком, часом і засоромиться троншки, бо легінь не знає вже годі, та часом щось і скаже, що й сам не знає, що він казав, — ну, пропав, тай доста того, се вже й сліпий далі уздрів би, не так ми.

Лиш Василь сегодне ні сміється ні гуляє, — він і так не конче був до того гуляня, а сегодне йому і не наводи таки нічо, бо можеш ще й в лице дістати. — Дивиться на Калину, та й мовчить.

— „Та йди бо, та гуляй,“ кажу я, „чогось осторопів? — ади, онде стоїть Маріка (моя середуца сестра) — ану йди, та вже вимахай нею, аби знала, з ким раз гуляла, — вона через цілий тиждень так і радується, що з тобою гуляти ме“.

„Е, що мині там до твоєї сестри,“ воркнув Василь — „най собі гуляє, про мене, з ким хоче, зо мною певне що не буде“.

„Отто-ж бо й ти файно наговорив! — чекай, скажу я Марії, не бійся“.

Василь лиш кинув головою, ніби тото оттак: та кажи, мині байдуже. —

„Юрію а ходи ко сюда!“ закликав мій брат, стоячи та чуючися, що за танці Ілаш з Калиною виводять, таки аж землі не досягають. Доста того, що глиницькі цигани самі вже казали: „Ми вже, кажуть, по весіллях та по храмах свій вік збули, але такої гульні ми ще, бігме, що не виділи“. — А Ілашко ще душе, гей несамовитий! — а не веселий, ні! — гей ніби вже знав, що він оце в останнє у нас на „краснім храму“ гуляє. — Най мині ще хто скаже, що душа не віщує, своє горе! — Та що з того, що душа віщує, коли серце годі навчити! Люба — згуба, шепче душечка, а Калинка слухає, та от що: прилипла як мід до легіня, а тут не знаю, чи коли до тепер і бачили ся гаразд, бо Яблониця далеко, а Калина як ще була маленькою у нас на храму, так і не була ще до тепер, а колиб знала, яке ще має діятися, то була-б і не приходила. — Але що, — чоловік не годен своїй долі так утечи, як земля від сонця не годна відступитися. Та вже най би зрештою і так було, лиш коли-б тота доля май по правді робила, а то дасть одному за богато, а другому таки нічого, Бог би її побив. —

Але доки долі буде, а я обірву від брата якийсь кулак, бо він мене від коли кликав, а я тут зачав вам рацію про любов та про долю, ніби ви сього діла і без мене не знаєте. — от біжу ліпше д' братові.

„Що казати мете, бадічко?“

„Йди“ шепнув мині брат в ухо, „та проси неню, аби борше стіл лагодили, бо вже далі пора“.

„Зараз,“ кажу, та й скочив додів, — наша хата, знаєте, зараз таки коло церкви.

„Нене,“ кажу, „бадіка просили, щоби стіл лагодили“.

„Та стіл уже, синку, від-коли готовий! хоть зараз най просить“. — Я в заводи до брата: „стіл уже давно готовий, бадічко, чи скажете казати музикам, аби стали?“

„Кажи, — але кажи їм так, що як будемо йти ід хаті, то

найже міні грають, не жартують! а при столі аби міні хиба лиш до оченашу утихли“.

„Гай, гай!“ кажу та й махнув, аби робити, як міні казано, бо я, знаєте, свого брата дома гірше боявся, як тепер не знати якого енорала, — та й таки так і має бути, щоби молодший брат старшого боявся, — а може ні? — Може де й ні, але в нас межі Гуцулами уже раз така установа, тай ніхто її не переіначить, бо у нас, знаєте, старі руські обичаї ще чисто утрималися, — коли не ліпше, як на самій Україні, бо Україною, бачите, орудував, хто хотів та все їй своє набивав, але до Гуцулів, Богу дякувати, не конче Ляшків, та Недоляшків, та Переляшків, та як погана віра май зветься, — і кортіло. У нас справа швидка: з креса та в груди — за димом не видно, за громом не вчуеш.

Тото лиш тепер перейшли Гуцули на біду, але з-за мого веремя ще інак було. — Ох, ох! — милий Боже! ти високо, царь далеко, а песі-віри роблять, що хочать. — Але чей колись і на наші ворота сонце засвітить.

У нас на храмах обберають також старосту, як би й на весілі. — У нас тоді був один чоловік, Ферик називався, за храмського старосту. От і прийшов, та й став просити до столу, — а тото вже таки гаразд пізно було, так собі парубоцтво здорове погуляло, і ні в той бік, що сонечко вже потало у Чорногорі, аби там нашому панові Добошєві поклонитися, та й його у „красний храм“ до нас запросити. Чогось бариться ще любчик наш, — але прийде він колись, хіба би тоту Чорногорі вітер уже роздув. А доки він прийде — то ми хіба ходім з Богом, та просимо й вас, пани мої честні, будьте ласкаві на хліб, на сіль, та на що Бог дав, та добрі люде прилагодили. Не гордуйте, прощу; хоть у нас великі приправи не найдете, то найдете чисте серце та щирі думку, — а хоть тота думка трохи бистра, як ті вітрове в наших горах, то нічо тото не шкодить; ліпше так, міркую, як би ми ходили замлілі та бездушні, як ті ваші міщане, що щирі думку та нітвісти май що малпують, а тут би раді чоловіка в лижці води утопити, — ми не так: ми вас хіба у мідку солоденькім утопимо, а бити вас, бігме, не мемо, — най вас Господь бє ласкою своєю та усім добром, а ви знов будьте добрі на нас, та не цурайтеся нас, простих Гуцулів, ані нашого столу. — Просимо, будьте ласкаві!

Музики пішли у перед, за ними повели мої сестри та дівки з сестриної ватаги сторонських дівок. Віттак пішли другі музики, а за ними рушили парубки, — на сам перед мій брат зів Ілаша і так далі провадив кождий парубок з братової ватаги усе по два сторонські парубки, як тото вже у нас установа. А я свого Василька ледве відшукав по базарі, — став собі, сердешний, під явором та мнув шириньку у руках, аж тут я зирк на його, а він плаче! —

„А се, Василю, якої?“ писнув я, — „а чи тобі лиш хто що не казав?“

„Не казав,“ каже, а сам ще душе!

„Я це не розумію,“ кажу, „може я тобі чим прогрішив, та

тобі так банно? — коли що було, братчику, то вибачай, я се бігме не хотячи, — цить же, не плач!

Він лиш на мене подивився, а далі промовив: „Ти мені, Юрійку, нічо не винен“.

„Так чого-ж плачеш? Гей! як би Маріка виділа, що такий легінь, моспане, плаче, тото-ж би сміялася — а хто-ж бо таке видів?!“

Трафив я на лік: Як опарений кинувся мій Василько, оберся боржій, та й уфатив мене за руку:

„Ходім!“ каже.

„От так, то що инше,“ кажу я, „так але, ходім“. Та й пішли.

„Лиш не сади мене коло — — —“

„Коло кого? питаю.

„Та коло — Калини, чи як її там звете“.

„Та хоть би й рад посадити, то не посажу,“ кажу, „бо коло неї Ілаш сидіти ме“.

„Ілаш?“ заскреготав мій товариш зубами, та й більше нічого не говорив через цілий вечер, ти-б казав, що хтось його замовив. В хаті — звичайно як у храму. Стіни оббиті коверцями,

світло горить; куда обернешся, столи аж вгинаються, по тім боці за столом сидять дівки, як ті квіти у грядощі, а по сім боці коло столу сидить знов славне парубоцтво, та щебече собі як дрозди. На стілці против столів сидять музики та заводять, як то звичайно перед вечерею, якоїсь волоської туги, що аж серденько топиться, а коло печи пораються неня аж з трьома кухарками, та ладять страву.

Ілаш сидить против Калини, я свого Василя посадив против Марії, а сам пішов братові помагати; бо брат, знаєте, не мав при столі сидіти, але за гості старатися, — така вже в нас, бачите, поведінка.

Помирилися, помолилися щиро Богу небесному, староста поклав на стіл аж шість мисок великих грітої з медом горівки, та став частувати, я знов з братом крою колачі, неня подали страву на стіл, парубки чаркують порційками аж любо, а дівок силою засипають, котра не хоче випити. Бесіда мила, козацька; брат та ватажні парубки гостеньків усе демнають, усе просять, ненька такі раді, що аж Богу святому моляться, а Ілаш топиться таки, дивлячись на свою Калину, а вона знов гине, дивлячись на його. Лиш Василь як сидить, так сидить собі, невеселий. Що сестра його займає, що другі дівчата зачіпають, — бо по-над Василя, знаєте, не було кращого парубка на цілу Буковину, — що таки неня та брат та я приговорюємо, — годі! та й роби з ним, що хоч. — Але, дивлюся я, сестра лиш увяла. Я кинув ся до неї.

„Сестро, а вам що? — —“ Прибігли і неня. — „Я бо тобі не казала, Маріє, аби ти тільки не гуляла, — Боже мій! з тими дівками, як вони не хочуть мене слухати“.

„Та Марія,“ кажу, „і кроку вам сьогодні не зробила в танці. — Чого бо й ви ще від неї хочете? — а дайте-ж покій дівчині“.

Неня аж зажурилася. „Так чого-ж?“ кажуть; „чи не з очей лишень? Одокіє! а заведи ко сестру до комори та постели, най трошки ляже, може їй лекше буде“.

Одокія (старша) узяла сестру по під силу, та веде в кліть, а я кинувся вперед, аби боржій кліть відомкнути та постелити.

От лишень що Одокія положила сестру на підклад та накрила, аж тут кричить мій брат з хорім: „Юрію, а де ти?“

„Озьде, бадічко!“ відзиваюся я та й біжу в хороми.

„А подивися ко, де Василь дівся“ каже брат, — „я й ні в тот бік, як він вийшов з хати“.

Я кинувся на двір, нема — у пасіку нема; — аж дивлюсь у паствіник, а він коня собі лагодить.

„А це якої знов, Василю?“

„Та от такої, що хоч у хати домів“.

„Коли-б хоть горівки був пив, то ще не дивувався б тобі, а то й горівки не кушав, а таке зводить, що сміх і людям уповідати. А неня та брат що казали-б, як-би се ти зробив?“

„От скажеш їм, що я заслаб чогогь, та й поїхав до дому“.

„Але-ж бо так! Та брат мині кулаків надавав би, що й до других Николів чув би, як-би я йому сказав, що ти занедужав, а я тебе до дому пустив, та ще й самого. Не пускаю, кажу“. А сам трутив його від коня, здоймив сідло та поніс у кліть, аби замкнути. —

В мене діло бувало горить; загадав тай зробив. Вихожу на двір, а Василь ще в пастівниці, як стояв, так і стоїть.

„Ходи в хату, Васильку,“ яв я його по добру голубити, бо знав, що фриккою з ним і тільки не вдію. „Ану-ж, ходім,“ кажу: „мене так кортить з тобою горівки випити, аж страх! Я єї сьогодні і не куштував. Ану, брате, та випємо і собі по чарці, ворогам на збитки!“

„Чекай,“ каже, „зараз піду, най лиш трошки прохоложуся, бо мині душно“.

„Так же ходімо у сад,“ кажу я йому, „там так красно: там я тебе проведу, а відтак підемо оба в хату“.

„Ходім!“ каже, та й пішли.

Під садом стояла наша пасіка, на всі боки обцаркована, а мали ми тоді більше, як двіста маток бжіл. Під пасікою була лавочка: „От тут, каже Василь, „сядьмо собі“.

„Добре,“ кажу, та й посідали.

Гості одні в хаті бавляться (бо вже було по вечері): одні гуляють на дворі, а декотрі співають собі за музиками, навіть і неня, що до співанок не конче ласі були, заспівали собі з добримі людьми; не так уже про свою волю, бо вони дуже нам з роду журливі були, але аби гостям охоти додати. А музика так красно і потягає за співанками! — Боже любий! шкода, що до нас не конче добре було чутися, бо пасіка гей далічко від хати. За того-ж бо місяць так нам красенько і світить! А Василь мій так таки вам затужив, що аж не можу вам сказати. —

„Та й не уповіш мині, товаришу, що тобі в такого?“ питаю я по часові.

„А цить же,“ каже він, тай слухає, — аж чуємо, двері рип до пасіки.

„Братчику, любчику, голубчику,“ — став хтось у середині казати, — „дай мині яку пораду, бо гину“.

„Та годі-ж бо, Ілашу, годі!“ обізвав ся мій брат, „Порада тобі готова, ти любиш Калину, а Калина любить тебе, — внохоть-би в моїх сестер, таке! А дівка — як сам знаєш; та до того собі така господарна, що пари їй нема. Стара знов жона честна та ані раз не фудульна. От шли в неділю по рушники, а я з Калиною самий поговорю, скоро по храму, та й все буде добре, так маю в Бога надію“.

Ілаш аж підскочив, та братові поза шию; „Ей! світе ти мій, братчику ти мій щирий та любий!“

Більше не міг і промовити з радощів.

„Та годі бо, годі!“ каже брат, „бо ще мене задушиш“.

„Та коли-ж бо я не маю брата по над тебе,“ каже Ілаш, „тай не зможу тобі віддячитися. Чому мині Бог не дав сестру, щоби був її за тебе віддав“.

„За тото,“ перебив його брат, „дам я свою одну сестру за Василя: знаєш, от може таки Марію, бо вона на його щось дуже приязно сьогодні дивилася“.

„Але що даш?!“ питає Ілаш весело.

„Чому ні?“ каже брат.

„Дай руку!“

„Озьде й рука й слово, що дам“.

„Ходім же пити слово!“ каже Ілаш.

„Ходім!“ Та й пішли. А Василь як вам засміється! — ще й сьогодні міні страшно від його такого сміху.

„А чув?“ питає мене.

„Чув“.

„Так ходім і ми в хату, щоби виділи, як буде твій брат з моїм братом слово пити“.

„Добре,“ кажу, „ходім!“ — взялися та й пішли.

* * *

Минув і храм. Гості роз'їхалися, кождий у своє. Брат випровожав тітку аж против Устірік, та також вернувся, діставши від Калини вже красну та красну шовкову хустку на шию (ще й сьогодні її має), а міні знов дала премудру дзьоблинку міцкову та й запрядач делікатний. Брат їй знов віддарувався крамськими чобітьми жовтими, а я дуже мудрою політикою багровою на пядь. У нас бо, бачите, уже така установа, що родина, як іде в гості, то дарується. Чому тото так, то не знаю, але як люде роблять, так і ми.

Храм був у понеділок а на другу неділю, прийшовши з церкви та пообідавши, неня собі лягли на постіль припочивати; бо з великої оруді та гей трудні були, — а брат узяв чудотворник у руки, та читає коло стола на голос; бо неня дуже любили слухати, як він читає часом так і задрімають солодко, от як і тепер. Сестри знов сидять собі на дворі на приспі, та, — от як тото вже дівкам заряд — регочуться та судять других дівок, що в храму були: ба ся мала згрібну сорочку, ба ся мала подерті чоботи, ба та не знала гуляти, а на тій урвали хлопці морщиння, ба друга знов випила порцію горівки від-разу (ніби вони не пють, лиш аби ніхто не видів), ба ся знов с'як, ба та знов так, — от, що й робили би більше. До того ще походилися від сусід дівки — ярмарок та й годі! Аж брат мусів вийти, та їх в сад нагнати, бо були-б не дали нені і відпочити. Лише сестричка Марічка не була межи ними, — лежала вона собі, сердешна, в пасіці, та так і плаче тихесенько, ніхто не знає чого, а приповістися і міні навіть не хотіла, не так аби кому другому сказала.

„Що вам сестричко?“ питаюся її, увійшовши до пасіки (бо в нас, знаєте, кажеться старшим браттям та сестрам „ви“). „Ви щось від того храму як не свої стали, — чи вам лиш хто що не казав? Таже маєте на-щось братів претці, Господи! — Скажіть лиш бадіці або міні, та ми його в капусту посічемо“.

„Нічо, братчику,“ сказала сестра, та лиш ручкою махнула, — а далі й каже: „От сьогодні однако неділя, поїхав би у Довгеполе відвідати — Василя,“ — а се доказала вам уже на силу, та й сховала головку в джергу.

Мене неня в голову не била; знав і я, куда що і по чому в світі.

„Іду,“ кажу, „коби лиш бадіка хотіли пустити. А ви нічо, сестричко, не переказуєте в Довгеполє?“

Сестра лиш на мене подивилася. — Боже милий, Боже! Сестричко моя люба, тепер уже на мене не подивисся ніколи синесенькими твоїми очицями. Сльози міні закрутилися, — вийшов з пасіки, не допитуючися далі.

Увійшов я в хату. Брат усе читав, як читав коло стола; неня дрімали, а я став коло печі, тай чекаю, як брат стане. —

„Може тобі чого треба, Юрію?“ запитав по часі.

„Чи не пустили би ви мене, бадічко, у Довгополе? кортить мене відознати за Василя“.

„Про мене,“ каже брат, погадавши часок. „А з чим же-ж ти підеш, коли й колачі минулися, і горівки дасть Біг...?“

„Горівка буде,“ кажу, „коби гроші, а колачів я маю пару ще своїх“.

Брат посяг у ремінь та й виймив міні сороківця. „На!“ каже, „та возьмеш по дорозі око горівки а тепер уберися міні пишно та прийди сюда, щоби тебе обідрів“.

Я в підскоки в кліть, — от уже й убрався та ухожу.

Брат подивився по міні, та й не мав уже що й казати, бо до уборів не взяв мене кат. — Як вам бувало порошниці утру та попірчик, то не дбаю, аби й до самого цісаря у старости.

„Іди-ж, хлопче, та не барися міні тудя“, наповідає брат; „ходом та й назад“.

Я насунув брови: „Що мене,“ гадаю собі, „мають бадіка хлопцем звати, коли я вже, Богу дякувати, парубок, а вус уже таки сіється, — гм!“ —

Брат усміхнувся, та аби мене потішити, й каже:

„А котрим ти конем їдеш, хло!?“

„А котрим же їхав би? рижим!“

„Дай рижому покій,“ каже брат, „він недавно з дороги, — бери мого“.

Не треба міні се було двічі казати, — як скочу! На мліг ока був рижий розсідланий, а вороний осідланий! Ей то-ж то був бо раз і коник уже! хоть під якого отамана.

Увійшов я в хату: „Я вже готовий, бадічко, чи кажете йти?“

„Іди, йди!“ каже брат, „та поклонися там Ілашеві, щоби здоров був, скажеш йому, що на Петра будемо бачитися, або може й борше.“

„Гай, гай!“ кажу я, оставайте, бадічко, здорові“. Але лишень що я на поріг, а молодша сестра з криком, в стріть мене: „Ілаш з Василем, бадічко!“

„Де?!“ крикнув брат та кинув книжку на стіл, а сам вибіг з хати.

„Адять! бадіко, адять онде право Кодоманки. —

Та й у кучмах, не видите? адять!“

Брат аж плеснув у долоні: „Квапився, нема що й казати. Біжи, винеси міні кресаню, най іду пана молодого зустрічати“. А самий такий рад!

Сестра побігла за кресанею, а я уже не сердитий, ні! Та й чи-ж і нема чого сердитися? У ряди-годи придалося міні на братовім коні їхати, та й з того нема нічо, — то-ж то би вже були Довгопілці дивилися, а Корочукова Аксенія! — аж трохи що не заплакав. Але ніколи було, бо брат кинув, та побігли ми боржій в стріть пана молодого.

„Слихом слихати,
Видом видати, —
А пана молодого витати! —
Щастєм, здоровлєм,
Розумом добрим,
Ласкою господньою,
Дружиною надобною.“

Най тобі, брате — чи хочу казати, пане молодий, — Бог дає

І з роси,
І з води,
І з усеї лободи.

А Пречиста Діва
За столом сіла,
А за нею добрі люде
Тобі доленьку судять:

Як золото ясна,
Як весна красна,
Як хліб добра,
Усему світові подобна“.

Скоро се брат проказав, так і зняв кресаню, та й уклонився аж грічі. —

Ілаш нічого не відповів, але як скочить з коня, як обійме бадіку, як стане цілувати! — аж мало що не перевернулися. — „Дякувать тобі, братчику!“ тільки й бесіди з його. —

„Та годі вже, брате, годі!“ стали бадіка казати; „уповідай, як там було, як тебе стара приймила, що Калина казала, що твоя неня казали, що Довгопільські дівчата говорили, почувши, що ти на стороні посватав, — що?“

„Ей — — та бо ти такого насипав, що я вже нічого не знаю,“ каже Ілаш, — „а міні й так лиш одно в голові: моя Калинка. — Ех, тото вже нажиюся та нажию, бо є з ким! Чим же я тобі віддячуся, братчику мій єдиний?“ та й знов братові по-за шию.

„От і не говорив би таке,“ каже брат, та ще й против ночи, — ніби тото я в тім що свідім? От любить та й повязала, — ходім д' хаті!“

Коли се браття говорили, стояв Василь з боку, та лиш усміхався, а сам такий марний, марний! — гірш мові сестрички. Ніхто в світі не сказавби, що се він, тот Василь, що за ним дівки гибли; аж очи йому потали в голову.

„Як же, пане піддружбо?“ жартую я до його, — „я тобі вклонився, а ти міні ані слова, — що се такого має значити? Зараз міні встати з коня, та красно мене привітати! чуєш? Або хоч, щоби я сів он на карого, та поїхав пріч, аби тебе й не видіти? Видиш, онде кінь уже стоїть таки сідланий готовий, я лишень що хотів до тебе на Довгеполе їхати“.

„Чого?“ перетяв Василь.

„От так! чого? — аби відознати, що ти дієш; бо я боявся, що ти може розболівся. Та й так. Чого ти такий страшний став, Василю?“

„Я, страшний? Та хоть би й так, що кому до того? А ти не кажи міні більше таке, бо“ —

„Бо що?“ став я питати, „може міні в лице даш?“

„Щоби знав, що таки дам. Що кому до того, який я в лиці?“

„Так?“

„Так!“

„Ну, добре, що знаю,“ кажу я. „Більше ти на мене токма за се не будеш гніватися“. А сам умовк. Більше я до його не промовив сього вечера ані слова, такий міні жаль був великий. А я вже таку натуру маю з роду, що дуже багато треба, аби мене розсердити, але як мене вже хто уразить до жорсто, так моє серце вже не обернеться, поки світа. Але не аби я може на його ворогував; крий Господи! — І сприяти йому буду і в огонь за його піду, а говорити вже не буду, хіба він сам мене на бесіду

зачіпив би, — та й то відповім йому на його запитання, — розговорювати ся вже не буду, ані йому моє добре серце не покажу. Не красно се так, знаю дуже добре, але що-ж буду вже робити, коли натура така лукава.

Повходили в хату.

Неня як учули, що Ілаш уже посватаний, тай з ким, та й як, такі уже раді, що аж Богу моляться, та в долочки плещуть; бо вони, знаєте, Ілаша дуже навиділи з роду. Позасідали по-за стіл, — одна сестра кинулася до печи, друга до циган по скрипника — наймеття розіслав брат по парубках спрощувати, мене знов по горілку до жида, а сам такий охочий, аж гуляє, — не тому може, що Ілаш його запросив у старші дружби. Але він тому такий рад, що його Ілашко з радіщ аж не знає, що собі робити.

От і моя лиха воля минула помалу. Против коршми стрітив Лейбину Анницю; став, поговорив трошки, пожартував, ущипнув за двічі, от — і попустило трохи з серця. У пропинації приповів старому Дувидові за того жида, щоне хотів устати. А се так було:

Одному чоловікові злягла в ночі жінка, так він, сердешний, не знав з радіщ, що робити, але вхопив барилку, та побіг в коршму. —

„Абрамку, а спите ви?“

„Гм?“

„Чи спите ви?“, кажу.

„Сплю“.

„Встаньте та дайте горілки“.

„А багато?“

„Пів ведра“.

„А на що тобі аж пів ведра?“

„Мині жінка злягла, та міні треба“.

„І моє жінки лягло, нівроке, та йй не треба горілке, а тобі треба; не встану“.

„Але встаньте, коли я вас прошу“.

„Я тобі казало, що я не встану; ну, іди собі. Може ти хочеш що украсти або зрабувати. Іди собі; ну, іди!“

„Ей, Господи, бо з вами!“

„Що, Господи? що? Ніби мене твій Господь здойме? Іди собі, кажу, до дідке, бо буду гвалт кричати. От таки зараз кричу, ну!“

„Ей, бо й ви, Абрамку! От, таки дасть Бог, що ви встанете“.

„Що хлоп св... рохкає, що Бог дасть, то я встану? А Бог таки дасть, та я не встану“.

Аж Дувид самий засміявся, а товста Дувидиха аж за черево береться: „Дувидлебен, гіб же ім а гіт бромфен!“

Хоть я тоді ще по німецьки не розумів, то я претці знав, що до чого йде.

„Дайте, Дувидку,“ кажу, „дайте, та вам колись ще якоїсь приповів“.

Дувид і уточив міні з під самого чопа, аж вам цяти бють. А міні стало зараз ще легше на серці, як від Лейбинової Анниці. Боже милий! нема того як молоді літа! —

Дома застав уже повно легінів, а Ілаш міні зараз і покло-

нився, та й став просити: „Клонюся вперед Богу святому, а відтак вам, честний брате та й товаришу, щоби були ласкаві на сесь колач (а тут міні вже такі великі два колачі плетені міські і подає!) тай до мене на весілля у післанці“.

Я приймаю колачі, та й дивлюся на брата: „Як ви кажете, бадічко?“

„І овшем,“ каже брат, „позволю: чому ні!“

От лиха воля минула й до решти; та коли-б то, але ще й тої утіхи тільки відкись узяло-сь, що вже аж за богато було, а тут ні з ким навіть і своє серце поділити (бо до Василя уже сам ні чичирк). От підшов я до Ілаша, та й кажу:

„А чи бачили ви тоті пістоллета, що міні бадіка оногди з-за гори винесли?“

„Пістоллета?“ крикнув Василь, схопившись з місця, — „ану, покажи!“

„Ану-ко, покажи!“ повторив і Ілаш.

Я побіг у кліть, та й виношу пістоллета, а тут такий рад, що на моїм таки стало; бо я знав, що Василь з роду за збруєю-таки аж гине.

„Ади!“ кажу до Василя.

„А набиті?“ питає.

„Не набиті,“ кажу, „або чому?“

„Так на-що-ж міні їх показуєш,“ рік Василь сівши собі знов, як сидів. „Спряч їх собі!“

„Зійшов з розуму, та й годі!“ гадаю я собі, а сам іду до Ілаша, щоби хоть йому похвалитися.

„Адіть!“ кажу, що за мудрота! Лиш ножів ще не маю“.

„Я тобі подарую свої ножі“ обізнав ся Василь, міні їх однако не треба. От будеш мати по міні, чи там від мене памятку“.

„А ти на-що ножів збавляв-сь би?“ обізвав ся мій брат до Василя. А відтак каже до мене: „Я тобі самий справляю ножі. От і завтра можеш піти в Плоску, та сказати собі робити пару ножів та й вилки, які сам злюбиш“.

„Та вже, коли кажете ножі робити, бадіко, то кажіть ретязи нові робити; бо в моїх геть нізки рвуться“ — так зголодалися“.

„Ну, про мене!“ каже брат; „але дивися, щоби міні за тото й покосив гарно сього літа“.

„Бігме, бадічко, цілий згарець вам скошу,“ кажу я. А самий такий утішний, гей-би мене хто на сто коней посадив був. —

„Ну, ну!“ каже брат; „ мемо видіти. А тепер іди, та розсідлай онде вороного, що аж по копита в землю вбився. а все через тебе, господарю, бо ти не міг його розсідлати, нім був за горілкою, — де би?“

„Ей! табо ви, бадічко, все лиш сварите та сварите; а міні ніхто-б і пальцем крові не дорізався“.

Всі в сміх. А я й кажу: „Не журіться, бадічко, про тото, що ваш вороний трошки собі попостояв, за то він собі від сьогдня за дві неділі й на весіллі погуляє та мідку випе“.

„Може й пива?“ накинув Василь.

„Пива?“ кажу я; „а хто-ж бояре пивом частує?“

„Не знаю,“ утяв Василь, та й вийшов десь на двір, а знов пішов коня розсідлувати.

Як там того вечера в нас далі діялося, не маю! що розказувати, бо самі, здорові, знавте, як на запросинах діється: пють, гуляють, говорять, жартують, фіґлі роблять — що більше й робили-б? Лиш Василь не гуляв, бо сидів собі смутний та невеселий кінці стола. А сестричка собі також не гуляла; бо лежала в пасіці та тужила. Але я собі байдуже: міні лиш мої ножі та ретязи в голові. Гай, гай! милий Боже!

* * *

В кого нема у весну роботи? Хіба, кажім, в того, що не хоче робити. — Правда, що у нас у горах на весні нема вже тільки кутання, як у Полянці, чи як то в нас кажуть, гречкосіїв, але робота все таки є, ба плоти закладати, ба пересипати, ба одно, ба друге. От так і зійшли нам ті дві неділі до весілля, як палцем махнув.

В четвер у вечер кажуть няня до нас: „Ну, синку, колачі вам готові, та й горівка вже в ладу. Коли-ж люде вас за люде мають, то підіть, а ще токма такому любому товаришу, послужити“.

„Або ви не їдете, ньенько?“ питає брат.

„Поїхала би, синку, з радної душі,“ кажуть мама, „але гей не бізую. Ідьте-ж тепер самі та веселіться, здорові, доки ще молоді; бо старість, синку, не радість. Ох ні, ні! любчику, ні!“

Я встав, ще далеко було до днини, нагодував коні, вичесав як дзеркало, що хоть голися, осідлав братові вороного а собі рижого. Вмився, вичесався, убрався як лицарь який, оперезав свої нові ретязи, засадив пістолета та ножі за ремінь, а сам аж не можу діждати, доки сестри бадіку уберуть та налагодять, щоби боржій їхати. Так тото квапно міні діялося, а про ніщо так, як про свою Аксенію, що її у весілі певно вже побачу. Лиш один тягар маю на серці: той собачий вус, як не хоче, так і не хоче рости. ти-с казав, на укірки.

„А готовий ти, Юрію?“ питає брат з хати.

„Готовий,“ кажу, тай вийшов з кліті, навіть і не замикаючи, так міні, бачите, пильно діялося тоді.

„А пороху узав?“ питає брат.

„Узав; сто набоїв. Доста буде?“

„Доста,“ каже брат; „але флєйтухи міні не забудь, господарю, щоби не так, як оногди“.

„О, вже не забуду,“ кажу, „мене, знай, ще й сьогодні вязи болять, як тоді накрутили“.

„Гайда, гай! Іди лиш та лагодь коні“.

„Та коні вже від коли готові! Лиш сідати“.

Підійшли ми д' нені:

„Благословіте, ньенько, на дорогу та й на весілля“.

„Най вас Бог благословить та й веселить,“ кажуть няня, перехрестивши нас, „лиш дивіться, синку, щоби там якої колотні не було; бо міні сеї ночі таких ягід уже сніло-сь! А ягоди, кажуть, що то крив“.

„Ет, сон мара,“ каже брат, поцілувавши неню в руки, а я за ним. Та й вийшли з хати. Але лишень що виїхали на гости-

нець, аж біжить старша сестра, та й кричить за нами: „А ждїть же,“ каже, „таже ви колачі забули взяти“.

Брат на мене викрикнув: „Уже до чого твоя голова,“ каже, „служить, то бігме не знаю“. Я вернувся конем, узяти бесаги з колачами, а сестра й шепче міні: „Там найдеш,“ каже у папері завиту шириньку. Ту шириньку даш Василеві та й скажеш, що від Марії. Але щоби Іван не знав. Міркуй же!“

„Гай, гай!“ кажу, та й поїхав.

Як ми пригостили до Ілаша, як він нас там красно приймив, як ми рушили в Яблоницю на старощинне — не буду оповідати, бо багато розказувати-б, а мало що слухати, а я й так уже багато дечого понаплітав, без чого могло-б було ретельно обійтись. Але даруйте, панове! Ви не знаєте, як тото мило чоловікові згадати про давні свої гаразди, а я їх зазнав — зазнав, панове, та й браття мої любі. Що я тут пишу, то я не пишу небиліці, але кавалок мого життя, мого так красного та любого трівку, що годі його буде й до гробної дошки забути. Ні! зелена моя Буковино, сині мої гори, холодні мої ізвори! Хіба мене рука моя забула-б, щоби я вас забув. Тото лиш ви мене забули серед світа, але я вас про того не забуду.

Ідучи в Яблоницю, відкликав я Василя на бік, та й кажу йому: „Озьде прислала тобі Марія шириньку“.

Він лиш усміхнувся та й заток її собі за ремінь. „Се щось дуже дешевий дякувать“ гадаю я собі та й відїхав. Доста я від одного до його серце стратив, а тепер щоби його таки й не видів. Але його може й тьакло, що в міні кипіло. От приостав трохи конем, та й кличе на мене: „Юрію! а ходи-ко сюда, я щось маю з тобою говорити“.

„Кажі!“ кажу.

„Не гнівайся, брате!“ зачав він міні казати. „що я дарунок від твоєї сестри не можу раднійше приймати, але Бог сам видить, що серце годі навчити. Хіба от тільки: поклонися від мене Марії, тай проси її, най на мене не банує та най таки й в тугу не вдається. Вона ще молода, а коли-б знала як я страждаю, то й простила-б мене. Красний весь світ, братчику, красний!“ А подумавши годинку, каже:

„Ти гніваєш-ся, брате? Нема за що. Про мене гнівайся, не гнівайся, як собі вже там любиш, але коли хочеш, щоби я мав по чім згадувати на те давне товариство, то витешеш міні красний хрест з тої самої ялиці, що у нас...“

„А тобі хіба хреста...? Схаменися!“

„Або я за хрест говорю? Отто-ж і я наговорив! Я тобі мав щось инше казати...“

„Кажі!“ кажу.

„Чи Калина любить діправди мого брата?“

„Оттож-ж бо й ти наговорив! Старіст повязала, а його не любила-б?“

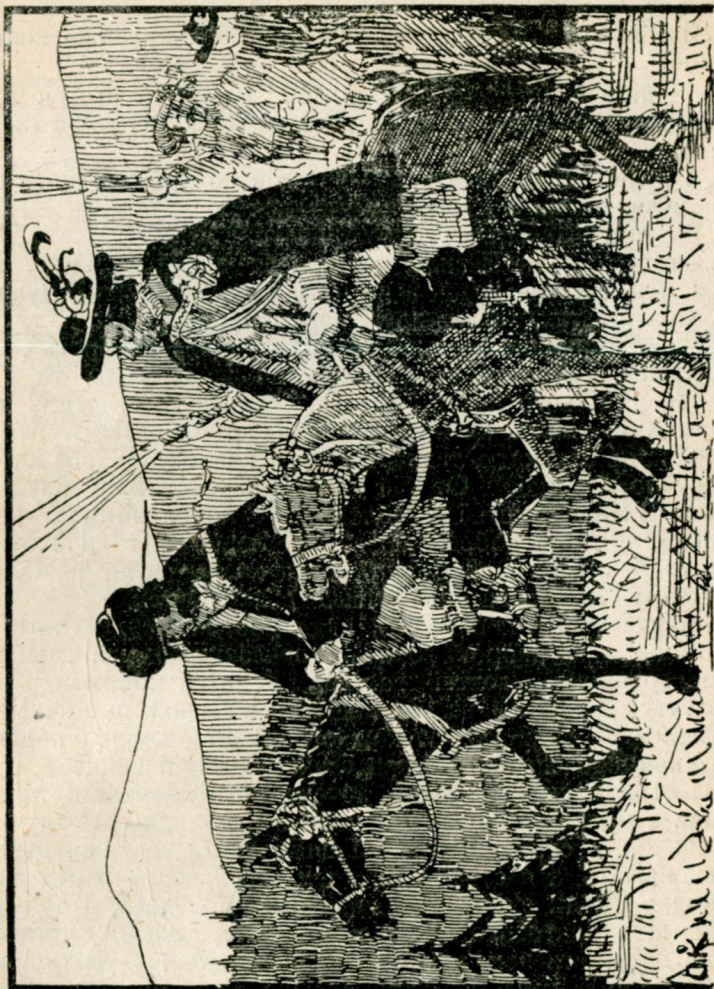
„А ти гадаєш, що нема так, що дівку силою віддають?“

„І так може бути,“ кажу, — „чому ні? Але ти не видів, як вони в нас на храму прилипали? Ну, то вже не інак, але мусів ти бути паний“.

„Твоя правда, брате! Видів я дуже добре, а я тебе ще питаю. Я знаю, що вона його любить“.

„Не любить, але таки в нім топиться“, потакую я. Де я тоді розум мав, також не знаю.

„Топить, топить,“ повторив мій товариш кілька раз, та й лиш на кульбаку повалився.

„Що тобі, Василю?“ став я питати! „Чи тобі що не лихо?“

„А чого-ж би міні лихо, — міні добре, дуже добре“.

„Так, чогось так почорнів відразу?“

„От не видиш, вечер; а тобі здається, що я почорнів“. А відтак знов каже: „Ні за чим міні вже так не банно, як за мовою кресанею“.

„Або з твоєю кресанею що?“ питаю я. „Чи не потер лиш де когути?“ У нас, знаєте, носять на кресанях дорогі угорські когути, та тому я його й питав.

„Ні!“ каже, а сам так красно, трошки гей крізь плач говорить.

„А покажи-ко мені твою кресаню,“ став він міні по часові казати; „най вижу, чи ми однакі голови маємо“.

Я йому й подав.

„Однакі,“ каже, потребувавши зо два рази, та й віддав міні її назад.

„Як би я загиб, то не відказав би свою кресаню нікому, як лиш тобі“.

„А ніби й я так не зробив би?“ кажу. Коли-б я міг був розуміти, против чого він того таке говорив. Хто був би навіть і на гадку собі наволік?

„А чули,“ став Василь на парубків покликати, що в боярах були, „чули, як ми з Юрієм поміялися?“

„Як там, як? стали гуртом питати.

„От так,“ каже Василь, „що як-би я борше вмер, то лишиться моя кресаня йому, а як би він, то його міні. Чули?“

„Хіба що так,“ стали другі парубки сміятися.

„На старощинне ідуть, а за відумерщину говорять“.

„Блище д' Христу, як д' Різду,“ каже Василь, та й мало що й говорив сього вечера більше. От їхав собі латирь мене та сумував. Хіба тільки, як я хотів під'їхати ід другим парубкам, щоби з ними балакати, так він мене й кличе: „Ідь зо мною, бо міні скучно без тебе“. От так переїхали ми майже цілу дорогу.

Стали ми нарешті і в Яблониці. Тітка приймила нас так, дай Боже, аби усіх добрих людей так приймали! Та й було чим приймати, — стара собі була багачка на все село, а мала лиш одну доньку, та одного сина: тільки в неї і дітей.

Горівка стоїть переборами, куди повернешся, в хаті світло на всі боки, а по дворові горять величезні смоляниці, так що аж небо почервоніло. А гостей, гостей! і в хаті і хоромях, і на дворі, і в сутках, навіть і на гостинці стояли деякі, що не мали де поміститися на обійстю; бо кожного, знаєте, кортіло подивитися яке старощинне справить стара Слижиха своїй доцці.

За столом сидить Калина зо своїми дружечками. Молодого посадили з братом та боярами коло неї, музики грають — було щось аж шість скрипників а два цимбалисти, усе віжницькі. Дружечки співають, а я стою з Василем серед двора перед вікнами, та тримаємо коні: він тримає коня пана молодого, а я старшого дружби (ніби братового), бо в нас, знаєте, така вже установа, — але коні не ржуть вам, ні! Аж страшно якось слухати; але не конче їх було й чути, бо парубки, що були в старощинні, не гримають вам з пістолет, ні! Одні з хати крізь вікна, а ми знов відси з надвіря, аж гори відзиваються, таке гримаємо! А музика в хаті не тужить, ні! аж мороз іде тілом; а Василь позирає лиш крізь вікно на Калину, та ані словечка аби вам до кого заговорив, а сам то почервоніє, то побіліє, то аж почорніє.

Прийшли й пан-отець, сиві як молоко, а борода пониже пояса.

„Веселитесь, дігочки?“ питають, ідучи по при нас, „веселите?“

„Благословіть, отче!“, каже Василь, знявши кучму (бо

в нас, знаєте, ходять молодий і дружби в кучмах, не в кресаках) — а сам так і сплакав.

„А чого-ж бо ти, серце?“ стали пан-отець голубити, а на-решті додали жартом: „З веселими веселися, не журися! Господь наш Ісус Христос сам так робив, так і ви, діточки; веселіться, доки ще весело! Господь Бог не дурно дав і весну і молодість, і утіху, і скрипки, і пістолета нарешті: все то Бог дав людям, не хто“.

„Правда, пан-отче, що Бог,“ утяв Василь, а сам так і пове-селів. „Він дав чоловікові для його заходу і веселість, і скрипку, і пістолля, лиш аби знав він, коли чим орудувати“.

Може-б пан-отець були де-чого май сказали, бо вони дуже любили з парубками бесідувати та їх правди Божої учти, але ніяк було, бо повибігали всі з хати, вхопили пан-отця нашого любого на руки, та понесли : а стіл, — такий се пан-отець в нас були. Тут приймилися зараз за діло, помолилися Богу, прочита-тали, що вже там треба було, заручили молодих, та й не цура-лися з ними повечеряти: такі се в нас пан-отчик не горделиві були; не так, як тоті нові пан-отці, що лишень що зо симинарії повилазять, а тут уже й Бога не хочять знати, не так, аби вони з нами, простими мужиками жили.

Гості вечеряють, музики пригрівають, дружечки приспіву-ють, стара Слижиха не памятає з радіщ що вже робить, ми на дворі в одно й одно так і гримаємо з пістолет, що аж шиби в вікнах на дрібні кавалочки потріскали, так і дзвонять сиплю-чись по камінню, а Василь каже до мене:

„Тепер-же, братчику мій сердешний, будуть зараз молодих виводити на двір гуляти. Скоро вийдуть, стрільмо-ж два набой нараз, нехай буде братчикові мому да на славу!“

„Та чого-ж бо ти плачеш, Василю, уже сього вечера дру-гий раз?“

„З радіщ, Юрійку! Ти не знаєш, як я свого брата кохаю“.

„Та того тобі плакати? Але говори я, та не ладууй! а тут староста, чути, вже й просить з за стола“.

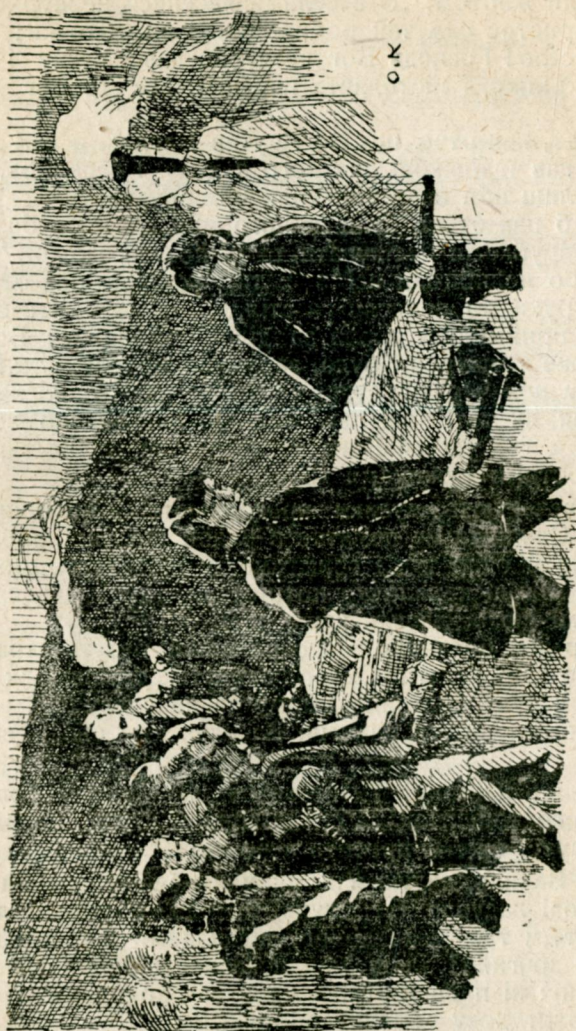
Ладує Василь, ладує й я, як мали бесіду, але Василь, бачу, інак собі тоді ладував. От, слухайте лиш. Ступає молодий через поріг, а тут їм таку вже дорогу підкладами й устелили — — — Грим раз і другий!! Ілаш лиш повалився Калині у ноги, а Ва-силь — міні: ні пари з уст, а кров так косицями і грає! геть міні мою рантухову сорочку оббрискала.

Молода зомліла. Брат імив Ілаша на руки, та лиш вдарився у стіну головою, а я знов пустив боржій коня, та до Василя. Ні рушитися: куля пішла право крізь серце.

Я витяг йому боржій хустку з за ременя, що йому сестра передала, та й заткав боржій рану. Чи віщувала, варе, моя се-стричка, як сю шириньку коциками угорськими та ліліточками дсрогими вишивала, до чого вона придасться? Не знаю. Я й раз питався, але вона мовчала та — вяла. Як та квіточка без со-нічка вяла, любка моя, душечка моя, аж доки не зовяла.

Калину понесли більше умерлу, як живу в кліть. Дівки по-втікали, куди котра, пан-отець розважали тітку, кільки могли, а

парубки зробили ноші з зеленої смеречини, зложили на ній обох братів, та понесли в Довгеполе.

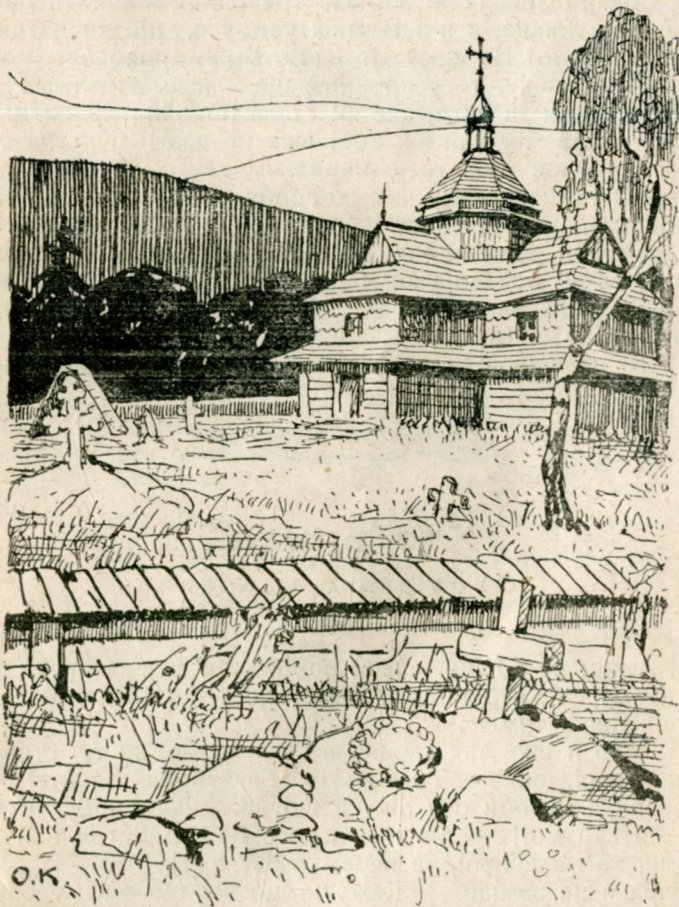
Брат мій ішов цілу дорогу при ношах, а самий такий блідий, аж чорний. Я знов вів за ними коні, пана молодого та братового, бо моїм та Василевим побігли два парубки на перед давати знати. Файну потіху принесуть старій-старесенькій Хороцованісі! Лиш двох їх мала, як дві оці з голові. Налагодила посаг, та тепер най лагодить на лаві.

Не рано вже було як ми стали у Довгімполі. Ждав на нас уже увесь рід Ілашів, і мале і велике, ба таки ціле Довгеполе злягло, скоро почули що сталося. А не плачів там, ні! не голо-сіння, ні! Хіба камінне не плакало, а решта всі.

Нарядив я з братом обох на лаві, головами до купи. „Отто

я тебе оженив, братчику мій, соколе мій!“ аж крикнув брат, а сам як заплаче, як упаде на Ілаша, як його обійме, як стане цілувати! А він, сердешний, лежить собі, фудульний, як бувало, ані ворухнеться. І я заплакав. Або може не плакати, мавши одним одного щирого товариша, та й того скласти на лаві?! Не смійтеся, пани мої; наші прості груди жаль дуце дотикає, як ваші — панські. Ми серце ще не запечатали в калитці, ані віддали до шпаркаси: як в його є, так і говоримо. Коли се не до-ладу, то красно дуже вас прошу, не гнівайтесь.

На другий день приїхали комісари пороти. Господи, як кинеться стара мати! — „А неволя-ж би вас утяла та укрила, солона та тяжка! Чи тото я вам під ніж синів своїх годувала? Вон з хати, біси, або в вас сокирою загачу, як у псів, та й сама страчуся!“ А на се як зарує, як припаде до своїх синів, як стане цілувати! Господи милий, Господи праведний! відки тото в'матери тільки сліз тих береться та тільки люби, та тільки жалю?!

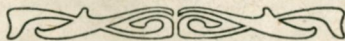

Німці пошваркотіли, почііркали, та й потеклися. „Течіться,

ял та вода по камінню течеться!“ клине стара: „а над моїми синами не діждете збиткуватися“. Се діяло ся в суботу. А в неділеньку з ранку й поховали: Ілаша коло церкви, а мого Василька за цвинтаром в куті. Що вже стара напросилася та намолила пан-отця, аби й його з братом у купі ховали — не помагало. „Най ваш син,“ кажуть пан-отець, „уже на сім світі покуту приймає; може Господь його за того на тім світі простить“. А знай, що Господь милосерний простив; бо така вже вам красна та ясна днинка була, як їх ховали! Тото лиш люде лихі, а Господь милосерний добрий: він нам усім батько, погрозиться, а відтак і обернеться, і вже добрий.

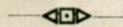
Цілий тиждень стара Хороцованиха нас не пускала від себе. „Най,“ каже, „міні видиться, що мої сини при міні“. А сама як заголосить, як ударить сивою головою у стіну, то стіни аж заплачуть! Але третьої неділі треба нам було конче їхати домів, бо неня вже щось три опади переказували. От попрощалися, та й поїхали, обдаровані усею зброєю товаришів наших нещасливих. Брат дістав з Ілаша, а я з Василя усе, усе, що до цятки; та не до того нам було! На саму Пречисту Божу поховали сестричку, а з нею і шириньку, тоту кроваву, що я нею Василеві груди затикав. Не хотів я їй дати, але як стала покойна просити: „Братчику мій, любий мій, таже я тобі вже не довго буду на сім світку доїдати, — дай міні тоту шириньку, дай, дай!“ От і дав. Носила вона її на серденьку, аж до гробу взяла. „Братчику!“ каже вона міні на саму Пречисту раненько, „здойми-ко мене на твої ручки, але так здойми, як ти мого Васильчика здоймав“. От і здоймив, та — поклав уже мертву. „Сестричко, сестриченько моя єдина!“ сплакав я; „чи-ж тобі не жаль твого братчика отак сиротою на світу лишати?“

Нічого не відповіла, усміхалася. — Знай, побачила вже свого Васильчика.

Хто винен?

Оповідання народне.

Ой кажу: не то що, але й порох аби їм святився, тим молодим літам! — Учорашне не памятаю, а що тогди діялося, що й до крихіточки тямлю.

А нікого я вже так гаразд не запам'ятав, як ту стару Лавриху, що сиділа онде у Тисницькій. Багатирка, знаєте! — І полонина своя, і худоби без ліку, а що вже двори побудувала собі, двори... батьки мої! — Аж з ляцького боку майстри в її робили, та писали, та малювали, та перемальовували!

Лавра я не зазнав. — Кажуть, що він ще зза молоду отемнів та й скоро помер. А славлять люде, що йому, покійник, ні раз якось не велось. — Чи мушка, чи скотинка: де що, бувало, піде, відти не прийде, де що пішло, відти не прийшло. — Мабуть

йому так уже починено, чи що. — Вороги, знаєте, та лихі душі. Бог би їх не простив.

От, скоро, кажуть, Лавра спрятали, молода удова не загнула руки, як то друга зробила-б, але приймилася за діло: і сему дала розвід, і тому дала розвід, а все розумно, все обачно; от і дав їй Господь парть: діждалася і худібки по малу, і пасіку собі розвела, і полонину купила, і ще докупила, ба вітак і побудувалася, що вже краще таки не може бути. Усі їй, бувало, дивуютьця. — „Ви, лєле Матроно, далі нас заплатите“, жартують не раз передні газди у селі, чи там ідучи з церкви, чи як.

„Батьки мої любі, голуби мої сизі,“ стане вона їм, бувало, правити, „а я-ж би гріха не мала, як би я для своїх сиріт не старалась? — В мене господар, знаєте, як був.. (а тут бувало як заплаче!) я мушу своїм діточкам бути і вітцем і матірю. Ой так, газди мої славні, газди мої любі! —“

А діточок було в її лиш двійко: дві дівчині. Одну звали Калиною, а меншеньку Оленою. Господи, що красні обі були! як з образа, а що вже господині, то пари їм не було: чи упрясти, чи виткати, чи вишити, чи закрасити: ніхто як вони; а що вже коло худоби та до пасіки знали, то най і старе сховаєтця.

Але жив у сусідстві молоденький легінь хорошого зросту та личка румяного; Марком його звали. — Господи, що покохала його наша тихонька Калинка, а він її. Одно за другим аж гине. — Було, — зійде місяць з зіроньками, Калинка викрадетця з хати, да й уже у садочку, уже коло свого Марочка білявенького. — Нічо не говорять, лиш цілуютця та обнімаютця. — — — Ох! —

„Марочку, серденько, а чого ти отсе такий смутний та невеселий? — Уповіж міні, душечко!“

„Фіялочко моя препишная, мабїть літа твої молоденькі баламучу. — Я сирота без вітця і без матері, я бідний, дуже бідний, а ти . . .“ та й не доказав, лиш слізеньки покотились по мальованім личку, та по молоденькому вусочку. — „Дівчино моя, лишім ми хиба кохатись“.

„Ти мене можеш лишити, а я тебе не лишу ніколи“. Промовила та й прилипла йому мов листочок до серденька.

„Ні, я тебе не покину, янгеле мій небесний, — дійся Божа воля!“ — аж скрикнув Марко, да й знов цілувались да пригортались до самого світа. А вічні зорі усе сияли над ними. — Хто би знав прочитати, що там написано! — — —

Кохаютця наші молодята якийсь час, аж тут ідуть старости кіньми, далекі дуже люде, аж геть десь з Ляччини. — Сватають Калину за одного вдівця, багатира без міри. Він покойному Лаврові якось і родич доводився.

„А який Бог вас аж на нашу Волощину приніс?“ питає стара.

„Та гаразд, пані маточко.“ — Та й стали розказувати, як старий Микитула повдовів, як чув через майстри, що тогїдь в її робили, про Калину, та як їх аж сюда за рушниками вирядив. — „Повяжіть пані-маточко,“ кажуть, „там стадо коней, там пятеро сот рогатого товару, там кошара нерахована, а сам удовець бездітний“.

Стара така рада! — „Іди,“ каже, доню, „та пошукай, що там понатикала та понашивала. —“

Калина бух до землі: „Ненечко, ох ненечко моя, не топить мене за нелюба. — Або лучче встромить ніж у серце, та ліпше міні буде. —“

Стара мов і не чує. — „Що ти знаєш,“ каже, „ти ще молода. — Або може я тобі не мати? — Іди та давай лиш рублики. —“

Присилувала, віддала.

* * *

По весіллю забрав молоду з собою. Посагу і ниточки не хотів. — „На що міні,“ каже, посагу, на що міні віна, коли в мене скриня грошей в земнику“. Поїхали.

По новій господі ходить Калина мов не по свому світу. Все лиш він один їй на гадці. — Що старий не вмовляє, що не діє; дарма. —

Одної неділеньки сидять собі обов, одно в один бік дивитця, а друге в другий; ні чичирк. Аж тут уходить у світлицю легінь молоденький, увесь чорно убраний. — Поклонився. —

„А відки легінь?“ пита старий; „куди дорогою?“

„Буковинський, — каже; — іду служби шукаючи“.

„Наймися в мене“.

„Та добре“.

„А що правиш?“

„Що другим даєте, то й міні дасте,“ — каже.

„Згода. — Просимо-ж у хату“.

Старий сказав, та й пошкатульгав у коршму. — Бачив він свою недоленьку, та й топив її у горівці. День в день у коршмі напиваєт-ця.

А молода молодичка дома умліває. — „Марку, коханничко моє незабутнє, іди, іди від нас, не рви моє серце!“

Він за крисаню: — „Іду, каже. — „до Черемошу глибокого, — не далеко“.

Вона його за ручку: „Не йди,“ каже, — „або й мене бери“.

Остались обов, обгорнулись, — нічо не говорять, лиш плачуть. А він нарешті промовив: „А чого тобі,“ каже, „по під вічка такі синці? чого, голубко?“ — та й знов став цілувати.

„Нелюб убиває,“ каже. „Ох, Марочку, серце моє, коби-ж то ти знав, як він бе! — ох, да якже-ж він мене бе, бе! — А ти не чув?“

„Чув, голубко моя нещасливая. Продав зараз і ґрунтик і хату, а сам пішов сюда. — Буду, гадаю собі, до їх в найми просят-ця, та й не дам мою квітку толочити. — Я тебе не дам, кришечко моя.“ — Так говорив, обіймаючи її, як голуб голубку, —

А старий із коршми. Пяний-пяний! Та й до жінки:

„А чому ти мене не любиш, — га? — Ти сяка — така дочко! —“ Вона мовчить.

„Чому ти мене не любиш, я тебе ще раз питаюся! —“

Вона мовчить.

„Ех!“ — Відмахнув сокирою, та хоче її в голову; а Марко лап за руку; „Стій!“ —

Марко був сильний хлопець. — Старий звалтував та пустив топорище, а сокирка відвинулася, та йому право в чоло. Відразу пав без душі.

* * *

Марка звязали та віддали до неволі. Кажали, що він стрія зарубав. Що божився, що присягався — дарма; не ймили Німці віри.

Хотіли і з неї, сердешної, протоколи тягнути, та годі вже було: від тої годиноньки, як головництво сталося, вона — без ума. — Нічо, бувало, не робить, лиш сидить у віконці, та все питає — випитує: „А не йде, каже, Марочко, га? — не йде мій милесенький? — ох, що-ж бо то бавит-ця коханнячко моє молоденьке! — Де ти пробувавш?”

А нин пробував у славному місті Станиславі, у темниці; на руки і на ноги кайданячко гостре. На другім місяці і поховали.

Не раз там оповідає старенький гайдук, що хворих невилників дозирає: „Я прихожу,“ каже, „одної неділеньки вранці, а він лежить на постелі, ручки на грудях. —

„А ти хворий, небоже, ти дуже хворий?“ питаю.

Він на мене пильно-пильно подивився. „Хворий батечку:“ та й хопив мене за руку. — „Не був,“ каже, „ніхто від нас?“ —

„Не був,“ кажу. — А він, сердешний, забув, що де Станислав а де Буковина. А що його любка уже без ума, мабуть також не знав. — Його вхопили, знаєте, як на воздухах, у темницю.

„Я, дядечку, стрія не зарубав,“ каже він: — „чи хоть ви міні на сім світочку вірите, що я не винен?“

Я стис с плечей, а він яв плакати: „Боже, Боже,“ каже, „в яку я годиночку народився?“

„Цить,“ кажу, „цить, синку, не гнівай Бога; він тобі допоможе“.

„О, вже“ — каже, та й накрив собі очи. Але за часок знов до мене обертаєт-ця; „Я би, дядечку, пішов до віконця!“ —

Повів я його помаленьку до вікна. — Відти було видкося геть-геть аж у гори, що так у ясному сонечку і леліли! — А він дивит-ця — призираєт-ця: а далі як припаде ік залізним ґратам, як заплаче-заплаче! — Не знаю, як лиш ті залізні штаби не потріскали.

„Іду,“ каже, „зараз“. — Глянув ще раз у сині свої гори, притулив голівку ік холодним ґратам, та й уже — по нему. — „Марку“ кричу, „Марку! Бог з тобою, опам'ятайся!“ — А він лиш хляв на мене, як той явір підтятий.

Так розповідав нераз старий гайдук, а сльози як горох котят-ця по снідїй його тварі.

* * *

Пішла скоро поголоסקа й волоським повітом. — Приїхала стара та й узяла дочку з собою. — Га що з того, коли навіть і неню собі не пізнає. — „А ти хто? — питає ув одно.

„Таже я твоя неня, синку!“ голубить стара, умиваючись кривавими сліззоньками.

Вона лиш хопує головою: — „Та ти міні не неня!“ каже, „а де-ж ти міні неня?“ —

Одної неділеньки рано і змилася сама, і счесалася сама, і убралася сама, да так уже гарно! — навіть і закрічалася. Ста-

ра вже не ходить до двору, та не молитъ-ця Богу! — „А чей Господь милий,“ каже, „умилосердит-ця і на мене грішну. — А чей Матіночка Христова помилує дитину мою нещасливу!“

А вона, сордешна, припала перед образами, мов янгіль який молящий, саме проти віконця, а сонічко присвітило на личко її біле — білесеньке, та на чоло ясне. А вона зняла ручки до матері: „Матіночко,“ каже, „ану припадъте і ви, та кажіть міні Отче-наш, а я за вами казатиму“.

Стара припала та й проказала їй і Царю-небесний, і Святий-Боже, а вона, сердешна, вже так красно та пильно говорить. Аж у Отче-наші зупинилась:

„Ненечко,“ каже, (та й справляє пальчиком у віконце), „ах, матіночко моя, адіть! о-о! — ох, ненечко моя, любко!“ —

„Да Бог с тобою, доню,“ голубить стара; „таже там нема нічо, серце, нічо нема; ади, у віконці, там лиш от склівочка с квіточками, с твоїми квіточками, душко!“ —

„А межі квіточками мій Марочко! — Адіть, адіть, ненечко, як він мене мило кличе — викликає. — А який же він красний! — Ох, да який же він красний, ненечко моя! да який же він ясний, та убраний... а на чолу йому зіронька сияє! — ану, дивіть, ненечко: а так, що зіронька?“

„Дитино моя дорога, дитино моя люба,“ просить мати, схопивши її за ручки: „Бог с тобою, — там нема нічо“. —

„Оф!“ — скрикнула та й ухопила ся у сердечка: — „іду милий, іду милесенький мій, жди....“ та й повалилась мамці своїй на коліна, — без душі. —

* * *

У два роки віддавалася й Оленка, Господи, що за красава дівчина з неї вибралась: кров та молоко. — Але стара її вже не силувала. — „Іди,“ каже, „доню, за кого тобі мило та любо, а я собі піду у монастирь, чей бих там спокутувала гріхи свої неспасенні. — Да чи і простить міні Бог, що я три душецці погубила?“ —

Так стара бувало. А її донечка вибрала собі молоденького слусаря, легіника не то на всі гори та на всю Буковину, але на цілу руську Україну. — Господи, що за речі він роблював! що креси, що креси, що пістоллети, що ножі, а що вже за топірчики мудерні зсипав, то не найдет-ця в світі. І отсі порошниці, що на міні, то він робив. — А ще хвалився оногди, що має піти до Станіслава, та на Марковім гробу хрест покласти, але хрест раз, такий, аби в світі не було такого. — Най йому Бог допомагає, на що гадає. —

Н і к с.

Народня фрашна. — Переписав Федькович.

Так називається у Німців „нічо,“ а у аптиці така сіль, що її мішають з рожевою водою, і закапають очи, як кого болять. І бабу Перуниху очи боліли, отже-ж і взяла она чотири

крайцарі, тай каже до свого сина Андруся: „Біжи синку у місто, та купиш мені за сі крайцарі у аптиці „нікс.“

„Коли я мамо забуду, як то єму у досади зветься“, каже Андрусь кріз плач, шкрібаючись у голову“, — „від нас до міста дві милі, а ви знаєте, мамо, який я дурний; доки зайду до міста, доки те — а то вже і тепер забуду, як оно зветься, — аптика чи як там...“

„Нікс, синку, нікс!“ каже стара, погладивши свого пестюха по голові, — говори цілою дорогою, як меш іти, голосно собі: Нікс! Нікс! Нікс! Нікс! то вже безпечно не забудеш. Іди-ж тепер, Андрусю, у добрий час, та все собі голосно: Нікс! Нікс! Нікс!“

„Нікс! Нікс! Нікс!“ зачав Андрусько і собі на ввесь рот репетувати, та й помчав у місто.

Іде Андрусько гостинцем — аж тут ріжуть у одного багатого шваба на підвірю пацюка, а Андруська закортіло подивитись. Отже-ж і сперся він на пліт, але своє усе не забував, та в одно репетує: Нікс! Нікс! Нікс! що'го аж на ціле село чути. Шваб слухавдоки слухав Андруськового „Нікс“ а далі як крикне на парубків:

„Нуте-ко хлопці, та дайте оттому там дурневи такого прочухана, аби тямив аж до нових віників! Що він має мені в одно своє Нікс репетувати, коли у мене сьогодні не Нікс, але благодать божа, якої дай Господи кожному доброму господареві!“ — А парубки як імуть нашого Андруся, та як стануть парити!.. Забув неборак і за Нікс, і за все, та лиш проситься у старого шваба: „Помилуйте, добродію, та не вигоніть душу, бо мене ціле наше село знає, що у мене несповна розуму! — От волієте мене навчити, що я маю казати, як мені ще раз така okazія де лучиться!“ А шваб каже до него: „Як тобі, дурню, ще раз де так лучиться, а ти так маєш казати: дай Боже вам газдо, сего добра і в коморах, і на столах, і в мисочках, і в кожній ринці, і в кожній судинці! — розумієш? А тепер заберайся мені з перед очий дурбасе ти оден!“

Пішов наш Андрусь чухаючи собі хорбаку, що му навісні шваби так гарно облатали, а за Нікс уже зо шумом забув, та лиш у одно репетує то, що 'го шваб навчив. Аж тут лежить п'яний чоловік у шанци, тай — не до вас кажучи — ригає. — А Андрусь зараз до него: „Дай вам Боже, газдо, сего добра і в коморах, і на столах, і в мисочках, і в лижечках, і в кожній ринці, і в кожній судинці!“ — А п'яниця як зірве ся на ноги, та як стане нашого Андруська кулаками молотити!

„А ти, сякий та такий сину, ти як смієш з моєї пригоди ще і кепи собі бити? Хіба ти не знавш, що п'янство є найогидніша річ на світі, і що кожний п'яниця робить з себе скота, і не то що скота, але грішного дівола, котрий дар духа святого, то є: розум під ноги толочить? — Задля того, хлопче, як уздриш де п'яниць, а ти не каже їм інак, як лиш так:

„Агі на вас та цур на вас, та у каміне з вами та шкреніте, де кури не допівують та дзвони не доглашають, безвстидники та безличники ви одні! бодай на наші Руси такого вже більше ні чувати та ні видати! Розумієш хлопче? — А тепер руш собі та заберайся, та не забудь моєї науки, бо ще гіршого прочухана дістанеш, як від мене отсе!“

Пішов наш Андрусь далі, чухаючи собі накулаковану потилицю, аж тут іде громадка людей від хресту, отець наперед, моша з дитинов за ним, а далі куми, роди, сусіди, гості, а Андрушко до них: „Агі на вас та цур на вас, та у каміне з вами та в шкрупіте, де кури не допіваяють та дзвони не доглашають безвстидники та безличники ви одні! — Бог дай на наші Руси такого вже більше ні чувати та ні видати!“ — Люде стали, та лиш вивалили очи, а далі як стануть нашого Андруся бучками обертати!... а то так, що отець дитини ледви его вирвав підпитим кумам з рук, тай каже до него: „А ти що хлопче отсе, чи з розуму зійшов, чи що? Таже як тобі таке лучиться, а ти не кажи так погано, але кажи: „дай Боже таке і чувати і видати, у кождім селі по сто і по двісті на рік а у кождій хаті по двоє, по троє на раз!“ Оттак маєш казати, дурню, а тепер заберайся до дїтчої матери, аби тобі і попаху тут не було!“

Пішов наш Андрусь далі, та вже не чухаючись, бо не було де вже ему і чухатися, такий то оббитий сіромаха, аж тут несуть мерця, а Андрусько ще з далеку до них: „Дай Боже таке і чувати і видати, у кождім селі по сто і по двісті на рік, а у кождій хаті по двоє, по троє на раз!“ Люде зупинились та тільки що хотіли нашему Андрусеви нову халазію дати, але панотець не дали та й кажуть до него: А ти що отсе, небоже, наговорив? — Другий раз, як тобі таке лучиться, а ти скинь капелюшину, перехрестись, та й кажи:

„Со духи праведними Христе Боже упокой до раю світлого, до покою вічного, де ангели співають, де Святі пробувають!“ — так синку, маєш казати, а не таке плести, що аж сором слухати. — Заберайся!“

Пішов наш Андрусь плачучи далі, аж тут сидять дві бабі на приспі, та обіскаються, а Андрусько скинув зараз капелюшину, перехрестився, та на ввесь рот: „Со духи праведними Христе Боже упокой, до раю світлого, до — “ але вже не доказав, бо баби як схопились, як узяла одна маглівницю а друга пранник з під приспи, та як стануть Андруська прати!... З тяжкою бідою випросився сирота, а вони кажуть до него: „А ти-ж друку, з котрої шибениці урвався та прийшов кепи бити? — Таже як видиш що де обіскаються, а ти пхай борше і твою голову аби і тебе пообіскали, а не плети такі дурниці як перше плів, та ліпше будеш гостити. — А тепер шуруй далі, та на другий раз з бідниць кепи не бий! — Руш!“

Поволікся наш безталанний Андрусь далі, аж тут їсться стіквище псів на гостинци. А Андрусь, як був розумний так і тицьнув свою голов межи них, аби — як баби казали — і его пообіскали. А пси як его стали обіскати, то обіскають его може і до сьогодні... Бідний наш Андрусь!...

◆ ◆ ПЕРЕЦЛАУНТЕ І ПИТАЙТЕ ◆ ◆

◆ ◆ УНІВЕРСАЛЬНИЙ ◆ ◆

◆ ◆ ЛОСІ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆

ПОЛІТИЧНО-ЕКОНОМІЧНА
РАСКОПИСЬ ІНО ВИХОДИТЬ КОР.
НОЛО ЛІЖКА І КОПИТЬ ІЗ КОР.
— НА ПІСЬМІ РОКИ — — — — —
ОКАЗОВІ РИСТА ВІСІВІТЬСЯ
ДАРОМ — ВІСІВІТЬСЯ І ВІСІВІТЬСЯ
— — — — —
МІСЦІВІСТЬ ПІСЬМІНІСЯ
— — — — —
КОРЕВЬКЕ П. П.

50.032

30966/1.

Бібліотека [REDACTED]

Ч. 1.

Оповідання ОСИПА ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА з малюнками ОЛЕНИ КУЛЬЧИЦЬКОЇ.

- 1. ЛЮБА — ЗГУБА.
- 2. ХТО ВИНЕН?
- 3. НІКС. Народня фразка, переповіджена
О. Ю. ФЕДЬКОВИЧЕМ.

ПЕРЕМИШЛЬ 1920.

Накладом Редакції [REDACTED]
в Перемишлі.

◆ ◆ ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ і ЧИТАЙТЕ

„**Перемиський** ◆ ◆

◆ ◆ ◆ ◆ ◆ **Листок**“

ПОЛІТИЧНО-ЕКОНОМІЧНУ — — —
 ЧАСОПИСЬ, ЩО ВИХОДИТЬ КОЖ-
 НОГО ТИЖНЯ і КОШТУЄ 12 КОР.
 — — — НА ЧВЕРТЬ РОКУ. — — —
 ОКАЗОВІ ЧИСЛА ВИСИЛАЄТЬСЯ —
 ДАРОМ. — АДРЕСА РЕДАКЦІЇ і АД-
 МІНІСТРАЦІЇ: ПЕРЕМИШЛЬ, — — —
 — — — — — НОБЕРЕЖЕ Ч. 1.

Друкарня Кнольра і Сина в Перемишлі.

2005